

Nucli Paulo Freire de la UDG

Universitat de Girona
Facultat d'Educació i Psicologia
Plaça de Sant Domènec, 9, 17004 GIRONA
Tel. 972 418027
nuclipaulofreire@udg.edu
www.udg.edu/nuclipaulofreire

Acta 10/2022-23

Nucli Paulo Freire (24 de maig de 2023)

Assistents: Miquel Blanch, Joan Colomer, Josep Miquel Palaudàrias, Ivan Salavedra, Pere Soler, Xavier Besalú, Salomó Marquès, Josep Callís i Juan González

Convidats: Carme Vinyoles i Pau Lanao, periodistes vinculats a la coordinadora d'ONGs i a El Punt/Avui

Lloc: Espai Paulo Freire, Facultat d'Educació i Psicologia

Aquesta reunió és un Cercle de Lectura sobre la influència dels mitjans de comunicació en la configuració dels posicionaments polítics de la ciutadania. Els convidats ens proposen la lectura dels següents documents:

- <https://www.elpuntavui.cat/opinio/article/8-articles/2286207-tenim-un-codi-deontologic.html?cca=3>
- https://www.elnacional.cat/ca/opinio/permis-armes-enric-vila_1018221_102.html

En Xavier Besalú presenta els convidats, i introdueix el tema del cercle de lectura, en relació amb la preocupació constant d'en Sebas Parra sobre l'analfabetisme polític.

En Pau Lanao, a la primera intervenció, ens pregunta con ens informem, i es fa una ronda en què tots els assistents identifiquen els canals, els mitjans i els suports amb què s'informen sobre l'actualitat. Això permet a en Pau focalitzar en el canvi dels mitjans de comunicació actuals: el paper desapareix, l'accés general de la població a la informació a través de les xarxes socials (immediatesa, eventual manca de rigor, *fake news*) i de la televisió, negoci de la informació a mans de quatre grans operadors a l'estat espanyol (dos dels quals tenen com a interès principal no només informar, sinó crear opinions i marcar l'agenda temàtica de l'actualitat), retrocés de la figura del periodista independent, pressions contra la llibertat de premsa, manca de recursos que garanteixin el periodisme d'investigació de qualitat, control subtil dels estats/fluxos d'informació, etc.

En Xavier Besalú posa damunt de la taula el paper preeminent que encara conserva la premsa escrita, per l'autoritat que encara manté; però en Pau Lanao subratlla el retrocés del diari en paper com a model (tirades cada vegada més reduïdes en paper arreu, consum digital de mitjans digitals sense edició en paper com a contrapès).

Per a la Carme Vinyoles, el repte per al periodisme actual és adaptar-se a la immediatesa de la comunicació actual, en la mesura que la difusió de la notícia (en la primera versió, breu i immediata) sempre és més tardana. Creu que ha passat l'època

Nucli Paulo Freire de la UDG

Universitat de Girona
Facultat d'Educació i Psicologia
Plaça de Sant Domènec, 9, 17004 GIRONA
Tel. 972 418027
nuclipaulofreire@udg.edu
www.udg.edu/nuclipaulofreire

del periodisme de notícies immediates i de caps de premsa i que el camí ha de ser el de l'aprofundiment i la investigació real.

L'Ivan Salavedra posa damunt de la taula la manca de qüestionament de les qüestions estructurals i de possibilitat que permetin un altre tipus de periodisme (per exemple, en relació amb la deontologia professional de l'exercici periodístic): la realitat, en molts casos, és que només podem parlar d'uns temes i en un cert sentit.

En Joan Colomer refereix les tres grans crisis que emmarquen la reflexió: la crisi de la informació, la de la democràcia i la de la veritat.

En Josep Callís recupera la idea de l'analfabet polític i l'enllaça amb el fet que els mitjans d'informació han perdut el compromís per ajudar la ciutadania a prendre consciència crítica de la realitat i han esdevingut el 4t poder per manipular, per orientar el pensament col·lectiu de manera massiva en direccions concretes.

En aquest sentit, en Pau Lanao subratlla que l'existència de diaris que, amb notícies falses, construïdes, dibuixen una realitat paral·lela que serveix poders i finalitats molt concrets (en Mon Marquès posa l'exemple dels moviments tectònics que miren de fer caure l'actual Papat).

En Miquel Blanch destaca, a partir de tot això, que no podem perdre de vista que la premsa és un negoci i que serveix els interessos de qui la paga i busca els propis beneficis, sense excepció.

Com a conseqüència de tot això, la Carme Vinyoles diu que es va adormint l'hàbit de sotmetre a crítica la informació que rebem, de manera que esdevenim incapaços de filtrar la informació fiable de la que no ho és.

Pregunta, doncs, en Miquel Blanch, quin és el sentit d'un codi deontològic, i la Carme Vinyoles diu que hauria de permetre les persones discriminades demanar explicacions pels excessos de la premsa, donar llum a les males pràctiques, permetre l'exercici del dret de rèplica, etc.

En Pere Soler apunta quatre idees. La primera és que la informació és poder i no té clar que siguem una generació desinformada (caldria, això sí, definir bé què entenem per informació); la segona és treure una mica la responsabilitat de la desinformació de les mans del periodista, que sovint és la part més fluixa i final de tot un engranatge manipulador; la tercera és el propi concepte de la veritat en temps de la postveritat; i finalment s'interroga sobre les tensions entre localitat i globalitat en relació amb la responsabilitat dels periodistes en l'establiment de les agendes.

A la darrera part de la reunió, es mira d'enllaçar aquest quadre que emmarca l'exercici del periodisme actualment amb el creixement dels totalitarismes: la sobreinformació (o infoxicació) genera, justament, pensament únic. La Carme Vinyoles, per exemple, relaciona aquest fet amb la necessitat actual de les persones de recloure's en parcel·les

Nucli Paulo Freire de la UDG

Universitat de Girona

Facultat d'Educació i Psicologia

Plaça de Sant Domènec, 9, 17004 GIRONA

Tel. 972 418027

nuclipaulofreire@udg.edu

www.udg.edu/nuclipaulofreire

de pensament i d'informació en què les persones els siguin propers ideològicament, i relaciona la sobreexplotació de la identitat (en part identitat nacional, però en general les identitats) amb el creixement de les idees polítiques d'ultradreta.

Com a tancament del debat, en Pau Lanao subratlla el canvi de paradigma que viu la premsa i com hauria de caminar-se cap al futur focalitzant en el seu poder alfabetitzador (que ara en molts casos s'aprofita de manera negativa). La premsa mai és objectiva ni neutra, evidentment; però, com diu la Carme Vinyoles, els codis deontològics que es fan (i que massa sovint romanen als calaixos) poden ajudar a redreçar-ne la funció o a impedir-ne els excessos.

Després del debat, es refereixen les següents informacions, que tanquen la reunió:

- Felicitem en Josep Callís per la nota de condol que va fer en nom del Nucli a la família de Cisco Miró.
- Ahir es van trobar amb l'Alfons Formáriz en Miquel, en Joan Colomer, en Xavier i en Juan. Van acordar que ens faria arribar a la Facultat els llibres i documents que consideri adients i que després nosaltres mateixos ja faríem la tria.
- La valoració de la setmana Freire la deixem per a la propera reunió.
- Hem acordat fer una nota de disculpa a la direcció del Departament de Pedagogia per l'errada de no haver inclòs en Departament en els crèdits de la publicació sobre en Sebas.
- Hem acordat també que en Miquel parlarà amb en Pep Caballé perquè en l'edició digital del llibre hi inclogui el Departament de Pedagogia. I que, un cop fet això, el farà arribar en Pere que el penjarà al nostre web.
- L'article per al *Diari de l'Educació* del mes de juny l'escriurà en Pere; i la Carme i en Pau s'han compromès a fer-lo per al juliol.
- Per a la propera reunió del Nucli no farem Cercle de Lectura sinó sessió ordinària.
- En principi, hem acordat de fer la reunió del mes de juliol el dimarts dia 11. El lloc ha quedat per concretar.

PROPERA REUNIÓ DEL NUCLI PAULO FREIRE:

Dimecres, 21 de juny de 2023 , a les 18:00 hores

A l'Espai Paulo Freire de la Facultat d'Educació i Psicologia

Nucli Paulo Freire de la UDG

Universitat de Girona

Facultat d'Educació i Psicologia

Plaça de Sant Domènec, 9, 17004 GIRONA

Tel. 972 418027

nuclipaulofreire@udg.edu

www.udg.edu/nuclipaulofreire